

construite de Victor Rebengiuc, cu infinitele nuanțe pe care i le știm, de Cornel Scripcaru, de Irina Petrescu, de Mariana Mihaș și de toți ceilalți.

Cum însă *finis coronat opus*, imaginea finală, a plecării insulei-chioșc spre fundul scenei, după ce toate punțile fuseseră ridicate, pentru a-și îmbarca, într-un tablou vibrant, toate

personajele, și pe cei tocmai plecați spre centru, spre gubernie, pe o insulă a Circei de unde nu există, în realitate, scăpare, aruncă o lumină poetică asupra acestei tristeți rusești care i-a distrat atât de bine pe tinerii spectatori. Schimbarea de sex în teatru am spus? Poate că, fără să știu, mă refeream și la spectatori.

Claudia LIPAN

„Să știi să-ți porți crucea și să ai răbdare”

Luat prin surprindere, cineva se mira de faptul că Cehov și-a numit piesele *comedii*. Dar câtă farsă tragică am văzut în ochii tristei Sonia din *Unchiul Vania*! Farsă a naufragiului în preajma căruia plutesc mai toate personajele realismului cehovian. Naufragiu care nu pierde în el instinctul de a se apăra, de a lupta până la capăt, de a abandona când lupta nu e egală, de a reveni „zâmbind cu înduioșare” ca sfinții în fața unui martiriu. Regizorul Yuri Kordonsky a fost invitat să monteze acest spectacol la Teatrul Bulandra. A încurajat actorii să-și strângă partiturile în glasul răscolitor al cântecului slav, în decorul simplu și izolat al unei limbi de pământ pierdută și, în final, câștigată, în ploaia care spală sufletul oamenilor de păcate ca o spovedanie.

Scândurile scenografei Elena Dmitrakova sunt poduri de la om la om, poduri „trase de la mal”, lemne fragile, putrezite, roase prin colțuri de vreme și lăsate în paragină. Mă uitam la actorii care alergau de pe o scândură pe alta și mi-era teamă că se vor prăbuși, undeva în lacul care nu se vede. Pe luciul acestui lac se consumă iubirea imposibilă între doctorul *Astrov* (Cornel

Scripcaru), om cu virtute sănătoasă plantată în sămânța pădurii pe care o apără continuu, și *Elena Andreevna* (Ana Ioana Macaria), falsa, dar grațioasă moșiereasă a cărei frumusețe (zdrobitoare pentru inimi de bărbați) este neputincioasă sieși. Așadar, toată acțiunea și viața personajelor atârnă peste aceste scânduri și, din când în când, își găesc liniștea în foișorul verde care le întretaie plictisul. În natura comunicativă, deși inexistentă.

Astrov vorbește tot timpul despre pădure. O iubește, o proiectează în sticla aburindă a ferestrelor, o folosește eludând amintirea unui pacient care i-a murit în Postul Mare. Pădurea nu apare din mâinile scenografei, dar se impune prin absență, prin ecoul din vaietul personajelor. Ea este un simbol și ne-o putem închipui oricum: ca un pescăruș, ca o livadă... Verdeța ei invizibilă este semnul nădejzii eroilor într-o schimbare. Într-o așteptare care trebuie să vină negreșit, să aducă o viață „tihnită, duioasă și dulce ca o dezmierdare”. Pădurea face parte din viața lor la țară, din truda cu care *unchiul Vania* a muncit moșia profesorului. Cornel Scripcaru apără lipsa de imagine a

decorului prin frumusețea pe care i-o atribuie. Pentru care a luat odată diplomă! El păstrează încă naivitatea din spectacolul cehovian de acum câțiva ani al lui Alexandru Darie, naivitate ce îi influențează personajul, îl face vulnerabil în fața angoasei femeii care se știe dorită. Se îmbată o dată pe lună, dar își scoate paguba cu somnul.

În casa profesorului *Serebreakov* lumea-i obosită, pe sfârșite, dar nimeni nu doarme. *Doica Marina* este un personaj guraliv, dar cu personalitate. Se rățoiește la „gânsacii“ furioși în măsura în care-i iubește. Le doftoricește rănile sufletești și trupești. O doare sau se veselește (în funcție de caz). Nu putea fi decât Mariana Mihuț. Vorba slavă nu o zorește decât atunci când e vorba de samovarul ce fierbe inutil în timp ce conașii se plimbă. Replicile ei ustură obrazul celor care și-au uitat orele de masă. Bunica „cripește“ despre emanciparea femeii, așa cum odinioară i se citeau *Arkadinei* tomuri scandaloase. Pricină pentru care nu înțelege de ce îi deranjează pe alții cu prezența. Irina Petrescu evoluează alături de Victor Rebengiuc. Unul scrie, celălalt citește ce-a scris primul. Personajul *Serebreakov* are abilitate. Poate și din cauza interpretării. Ascuns în spatele hârtoagelor își hrănește impostura.

Vanea și *Sonia* sunt printre cele mai sincere personaje ale lui Cehov. Yuri Kordonsky știe acest lucru și îi distribuie în același fascicul de lumină; dar adaptarea lor la lumină este complet diferită. În plus, regizorul le apropie discursurile și îi lasă în final pe amândoi să muncească mai departe, un șir lung de zile, până la sfârșit. Horațiu Mălăele își caută (destul de mult) eroul. Nu reușește să-l găsească. Intonația neadecvată transformă declarația de

dragoste pentru *Elena* într-o telenovelă. Iar publicul îl percepe ca atare. Ca pe un bufon al *comediilor* lui Cehov. Treptat, revolta îi schimbă registrul de joc făcând din el un asuprit amărât, țăran batjocorit de păcatele uzurpatorilor săi. Este, din nefericire, „o persoană luminoasă care nu luminează pe nimeni“. Poate lua oricând locul *Ciupitului* (cândoarea lui Ionel Mihăilescu este cu totul specială) sau al argatului (muțenia lui Șerban Pavlu te face să vorbești de unul singur). Unghiul din care l-a văzut până atunci pe *Serebreakov* s-a răsturnat la 180 de grade. Care mistuie „módele nesfârșite“ ale cumnatului.

La rândul ei, urățica *Sonia* frământă ca un ritual aluatul din care a crescut. Îi iubește pe *Astrov*, dar în opinia mea ar putea iubi pe oricine. *Moscova* ei este drumul de țară spre ocolul silvic. Pierde fericirea păstrându-și demnitatea. Știe pentru ce trăiește și pentru ce suferă. Simplitatea îi este dizolvată de lumina (neacceptată) a *unchiului Vania*. Iar Andreea Bibiri este pur și simplu uluitoare. Rar mi-a fost dat să văd o tânără actriță încărcată cu atât de multă energie. Pe care o distribuie pozitiv de-a lungul piesei. Își urmează personajul cu o convingere care desființează orice blocaj de interpretare. Merge până la capăt, îndură cu răbdare și crede cu tărie, crede din tot sufletul. Cu cei doi se încheie în spectacolul regizorului rus un tratat despre arta de a trăi. Altfel. Așa cum povățuia *Nina Zarecinaia*: știind să-ți porți crucea și să ai răbdare...

Teatrul L.S.Bulandra – Unchiul Vanea de A.P. Cehov. Regia: Yuri Kordonsky. Scenografia: Elena Dmitrakova. Cu: Horațiu Mălăele, Cornel Scripcaru, Victor Rebengiuc, Mariana Mihuț, Irina Petrescu, Ana Ioana Macaria, Andreea Bibiri/ Anca Sigartău, Ionel Mihăilescu, Șerban Pavlu/ Marius Chivu. Data premierei: 13 mai 2001.